

Bárány Balázs
Érettségi felkészítő vagy alternatív tankönyvcsalád?
A Mozaik Kiadó új kiadványairól

Volt egyszer egy tankönyvcsalád...

A szegedi Mozaik Kiadó történelemkönyvei a kétezres évek közepén jelentek meg a tankönyvpiacra. Hatásuk olyan volt, mintha friss levegőt engedtünk volna be a tantermek ablakain: tele voltak izgalmas illusztrációkkal, szövegezésük megfelelt a tanulók életkori sajátosságainak, a tankönyvi és munkafüzeti feladatok pedig világosak és érdekesek voltak. Látszott, hogy gyakorló tanárok írták őket: olyan kérdéseket tettek fel, amilyeneket én magam is feltettem volna órán a tanulóknak. Érezhető volt, hogy a szöveg megírása mögött évtizedes gyakorlat áll, nem pedig egy központilag megírt szöveget daraboltak, butítottak addig, amíg a terjedelmi korlátokat el nem érte – ahogyan ez napjainkban dívik.

Ráadásul a sorozat az idők során tovább fejlődött: a könyvekhez később 3D animációk és e-book verziók is kapcsolódtak, ami tovább bővítette az egyszerű „tankönyv” fogalmát.

2014-ben a kiadó hozzálátott egy középiskolai történelemkönyv-sorozathoz, melynek szerzői Lovrity Andrea, Csuszó Sándor és Kozma Géza voltak. Ezek a kötetek a már bevált mozaikos recept alapján készültek és illeszkedtek a 2013-ban bevezetett új Nemzeti Alaptanterv követelményeihez. A megtaníthatatlanul sok anyagot jól tanulható, közérthető formában szövegezték meg, melyhez számtalan forrás, diagram, táblázat és magyarázó infografika társult. Természetesen ezekhez a könyvekhez is csatolták a fent említett 3D animációkat, és e-book formájában is olvashatók voltak. Az már csak hab volt a tortán, hogy a kiadó 2011-ben egy jól áttekinthető és információkban gazdag történelematlaszt dobott a piacra – melynek bőséges kronológiája láttán a konzervatívabb kollégák (köztük minden bizonnyal az új NAT készítői is) összerendeztek.

A tankönyvsorozat végül torzóban maradt: az állami tankönyvellátás 2014-es bevezetésével elkezdődött a magánkiadók kiszorítása a piacról. A Mozaik számára nem kis energiába telt, míg erőforrásait átcsoportosították. Jelenleg főleg külföldi piacon értékesítik munkáikat, de szerencsére nem mondtak le a magyar oktatás további fejlesztéséről sem. Az alábbiakban egy érettségi felkészítőkönyv-sorozatot mutatok be, ami véleményem szerint akár ki is tudná váltani a középszintű vizsgára készülő tankönyveit.

Érettségi felkészítő és tanári kézikönyv egyben

Eddigi kiadványaikhoz az új NAT-tal kompatibilis kiegészítő anyagokat készítenek, a Lovrity-Csuszó-Kozma szerzőhármás pedig tanár és diák számára egyaránt jól használható érettségi felkészítőkönyv-sorozatot alkotott 2021-ben. Ezek elemei a következők:

- *Érettségire készülök – felkészítőkönyv forrásokkal, kidolgozott feladatokkal*
A kötet rövid és hosszú esszéfeladatokat tartalmaz, megoldásmintákkal.
- *Érettségire készülök – felkészítőkönyv forrásokkal, feleletmintákkal*

Az előző kötet testvére, amelyből a szóbeli vizsgára készülhetünk fel. Forrásai, feleletmintái és látványos infografikái kiválóan használhatóak akár tanórán is.

- *Érettségire készülők – felkészítőkönyv gyakorló feladatokkal, megoldásokkal*

Ez a könyv gyakorlatilag egy négy évig használható munkafüzet. Ugyan középszintre készült, de akadnak köztük olyan összetett feladatok, melyek az emelt szintű témák gyakorlásához is alkalmasak lehetnek.

Az idei tanévre e három kötet megújult: tartalmukat a 2024-től érvényes érettségi követelményeknek megfelelően bővítették. Ezek a könyvek nemcsak az otthoni felkészülésre alkalmasak, de akár a tanórákon alternatív tankönyvként is használhatók. Na, de mit is tartalmaznak?

Egyrészt szerepel bennük minden fontosabb tudnivaló az érettségi vizsga menetével kapcsolatban. Ezen a téren a tanároknak is kiváló kézikönyvként szolgálhatnak: részletes leírás foglalkozik a pontozás hogyanjával és mikéntjével, így roppant hasznosak lehetnek azoknak a kollégáknak is, akik először javítanak majd írásbeli vizsgadolgozatot. A diákok dolgát abban könnyíti meg, hogy számtalan tippet olvashatunk a tesztekre, esszéíráásra, tételkidolgozásra és a felelet felépítésére vonatkozóan (pl. hogyan osszák be az időt, mit tegyenek bizonytalanság esetén stb.). A középszintű vizsgán számonkérhető fogalmak, nevek, évszámok és topográfiai elemek minden fejezet elején fel vannak tüntetve, így a vizsgázó (vagy a vizsgáztató tanár) tisztában lehet azzal, hogy mi az, ami számonkérhető. Mindhárom könyv nagy hangsúlyt helyez a forráselemzésre, ráadásul a legtöbb esetben üdítően új forrásokat sikerült az egyes témáknál szerepeltetni, így a diákok nem a megszokott, unalomig ismert szövegeken gyakorolnak. Külön kiemelendők a tételkönyv már említett infografikus vázlatai, melyek egy-egy téma összegzésekor kitűnően használhatóak. A fentiek mellett minden kötet esetében aktiválható a megszokott mozaikos digitális tartalom: az e-book verzió és a 3D animációk, dokumentumfilmek.

A könyvsorozat teljes mértékben lefedi a középszintű érettségi tematikáját, a hamarosan érkező emelt szintű kötet pedig már a történelemmel komolyabban foglalkozó diákok felé is nyitni fog a kiadó.

Az alábbiakban két óravázlatot mellékelek annak bemutatására, hogy a sorozat, bár érettségi felkészítőkönyvnek készült, jól használható alternatív tankönyvként a mindennapokban.